

Kveikjarafundur um fiskirættindi og fígging

BANKNORDIK

Fígging av fiskivinnuni

Árni Ellefsen

Yvirlit

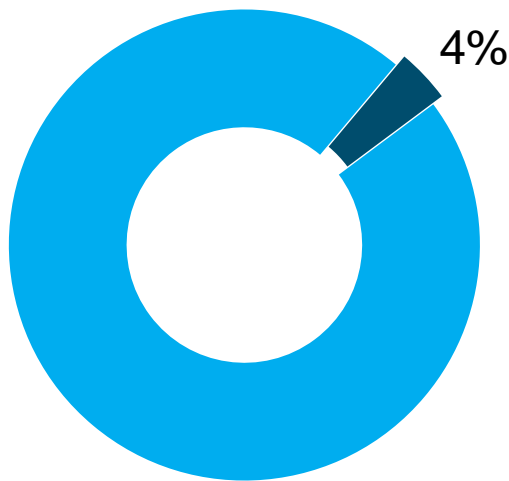
- Fígging av fiskivinnuni í dag
- Kredittpolitikkur
- Fiskivinnunýskipan/tilfeingisgjald
- Samband ímillum tilfeingisgjald, rentu og eginfígging
- Samanumtøka

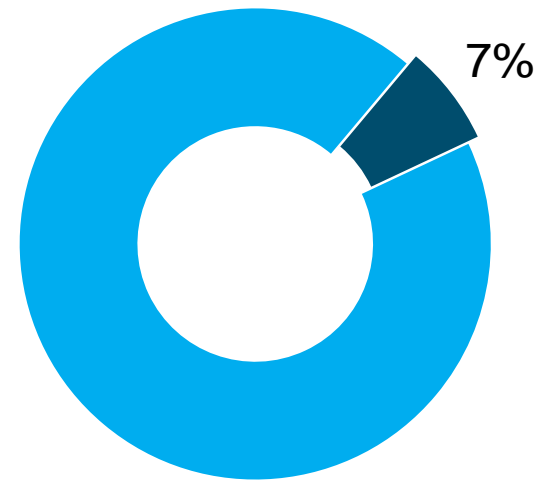
Fiskivinnan (fiskiskip) lutfalsliga lítil partur av samlaðu útlánunum hjá BankNordik

- BankNordik hevur uml. 430 mió. kr. í útlánunum til fiskivinnuna. Tað svarar til 4% av samlaðu útlánunum bankans og 7% av føroysku útlánunum bankans
- Verandi útlán til fiskivinnuna eru innanfyri ‘stálvirði’ á fiskiførinum. Í so máta er ikki vandi fyri niðurskrivingum orsakað av eini fiskivinnunýskipan.

Fiskivinnan sum partur av samlaðu útlánunum

Fiskivinnan sum partur av føroysku útlánunum

Hví fíggjar BankNordik ikki ein størri part av høvuðsvinnu okkara?

Fígging til fiskivinnuna hevur seinastu árin verið ávirkað av:

- At óvissa er um fiskirættindi eftir 2018
- At partar av vinnuni ikki hava verið lønsamir
- At kapping er við útlenskar veitarar um fígging til tann meiri lønsama partin av vinnuni
- At tað ikki er møguligt at veðseta fiskiloyvi/rættindi.

Kredittmeting av fyrítøkum í fiskivinnuni í dag

Lønsamur rakstur, ið er haldbarur uppá sikt

Raksturin av fyrítøkuni skal metast at verða lønsamur alla avdráttartíðina (t.d. 15 ár fyri eitt fiskiskip). Jú størri óvissa um framtíðar rakstur og lønsemi, tess minni fígging og hægri renta

Eginkapitalur og/ella ábyrgdarkapitalur

Fiskivinnan er meiri váðafull enn aðrar vinnur, og krevur tí eisini lutfalsliga hægri egin-/ábyrgdarkapital. Jú størri egin-/ábyrgdarkapitalurin er, lægri verður rentan

Virði, ið kunnu veðsetast

Bankin ynskir trygd fyri at læna pening út. Jú umsetiligari trygðin er, tess lægri vil rentan verða.

Arbeidssetningur fyri fiskivinnunýskipanina

“... - At tilfeingisrentan gerst so optimal sum gjørligt, og at størst møguligur partur av tilfeingisrentuni fellur til landið”

Tilfeingisrenta = yvirnormala avkastið = reelt avkast – ‘vanligt’ avkast

Yvirnormala avkastið: Yvirskotið sum stendst av framíhjárættindum til eitt avmarkað tilfeingi, givið at bókaðar útreiðslur samsvara við marknaðarstöði

‘Vanligt’ avkast: Vektað avkast uppá samlaða kapitalin (skuld + eginpening), givið at bókaðar útreiðslur samsvara við marknaðarstöði.

Kapitalkostnaðurin er tengdur at váðanum

Partapeningur er váðafúsur kapitalur

Krav til avkast

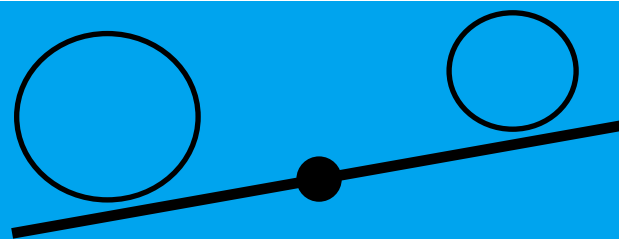

Skuld er minni váðafúsur kapitalur

Avkast/renta

Samansetingin av partapeningi og láni hevur tí ávirkan á samlaða kapitalkostnaðin

Jú størri partur kann fíggjast við láni til lága rentu, tess lægri gerst samlaði kapitalkostnaðurin

Vektaði kapitalkostnaðurin

Vektaður kapitalkostnaður

Tilfeingisrenta

Ein komandi fiskivinnunýskipan

Yvirskipaði uppskot:

- Verandi skipan í uppruna líki
- Verandi skipan við stærri tilfeingisgjaldi
- Uppboðssøla – stuttíðarrættindi
- Uppboðssøla – langtíðarrættindi

Fyrivarni

Framløgan tekur einans stóði í broytingini í fígging við lántøku, tá verandi fiskiskipan verður samanborin við aðrar leistir at skipa fiskivinnuna

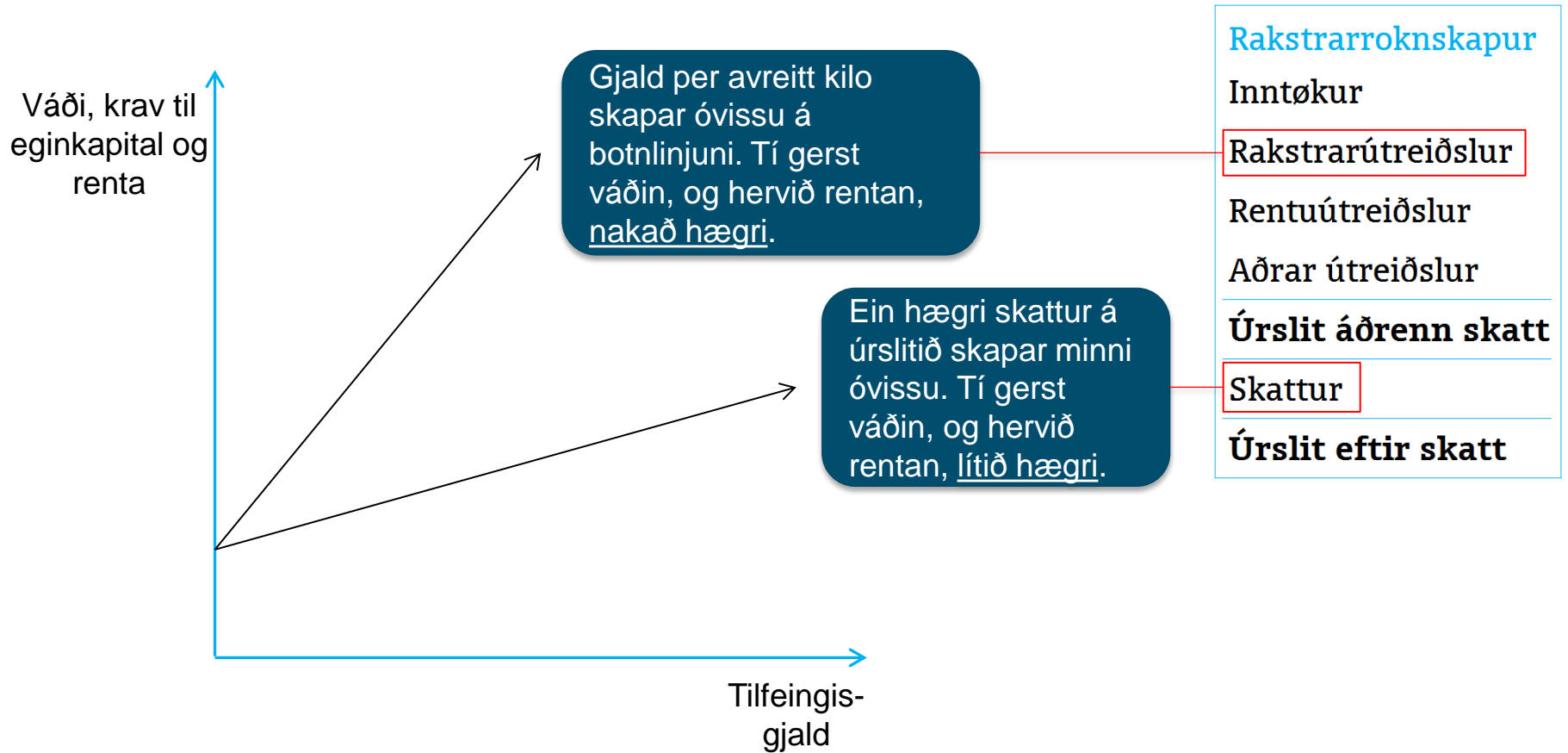
Verandi skipan í uppruna líki

- Fiskirættindi leypanði latin fyri 10 ár
- Einkil tilfeingisgjald
- Fiskimálaráðið umsitur skipanina
- Latin fiskirættindi kunnu keypast og seljast eftirfylgjandi

Avmarkingar

- Útlenskur ognarskapur hægst 33%
- Hámark á 25% fyri beinleiðis avreiðing uttanlands
- Ikki møguligt at veðseta fiskirættindi
- Ognaravmarking á prosentpart av rættindum innan ymsu skipabólkarnar
- V.m.

Verandi skipan við tilfeingisgjaldi

Uppboðssøla

Endurgeving úr búskaparfrágreiðingini frá ár 2000:

“Fer at bera til at fígga skip, uttan at hava trygd fyri fiskidøgum [ella kvotum] frammanundan?”

Eins væl og virkir verða fíggað, uttan at rávøran er keypt frammanundan, ella trygd er fyri rávøruni í allari framtíð, so ber eisini til at fígga skip, uttan at eiga fiskidagar [ella kvotur].”

Jú, tað er rætt, men....

- Tað finst bara ein seljari av ‘rávøruni’ (tað almenna í Føroyum)
- ‘Rávøran’ er avmarkað til føroysk rættindi

Ein uppboðssøla kemur at ávirka fíggingina

Váði/rentustøði

Krav til eginkapital

Stuttíðarrættindi

Grundgeving fyri stuttíðarrættindum

- Minni kapitalkrøv til nýggjar aktørar
- Lættari hjá nýggjum aktørum at sleppa frammat
- Meiri kapping, effektivari rakstur

Men harumfram...

- Bert ein útbjóðari (tað almenna)
- Útboðið avmarkað til føroysk rættindi
- Stutt tíð, t.d. 1 ár. Hvat hendir næsta ár?
- Raksturin gerst meira óvissur.

Vilji at læna út

Krav til eginkapital

Renta/váði

Langtíðarrættindi (t.d. 5 ella 10 ár)

Størri óvissa hjá keyparanum, men hon verður framdiskontera í prísinum:

$$\text{Virði av fiskirættindum} = \frac{\text{Virði ár 1}}{(1+r)} + \frac{\text{Virði ár 2}}{(1+r)^2} + \dots + \frac{\text{Virði ár n}}{(1+r)^n}$$

- Krevur nógvan kapital - færri møguligir keyparar
- Umsetiligheit og veðsetan av fiskirættindum stóran týdning
- Rakstrarváðin lækkar í mun til sølu av stuttíðarloyvum
- OBS! Ber til at selja fiskirættindi sum vara longri enn lívfrøðisligu tilmælini eru galdandi?

	Verandi skipan í uppruna líki	Verandi skipan + stórri kilogjald	Verandi skipan + stórri skattur	Uppboðssøla stuttíðar	Uppboðssøla langtíðar
Fíggingartørvur – verandi aktørar	Sum í dag	Sum í dag	Sum í dag	Nakað stórri	Munandi stórri
Fíggingartørvur – nýggir aktørar	Treytað av veiðibólki	Minni	Nakað minni	Munandi minni	Nakað minni
Rakstraróvissa	Stór	Stórri	Nakað stórri	Sera stór	Stór
-Krav til eginpening -Renta -Afturgjaldstíð	XX-XX% X-X% XX-XX ár	Stórri Stórri Stytttri	Nakað stórri Nakað stórri Nakað styttri	Munandi stórri Munandi stórri Munandi styttri	Nakað stórri Nakað stórri Nakað styttri

Samanumtøka

Ávirkan á BankNordik sum peningastovn:

- BankNordik livir av at taka váða við at læna pening út – tað fer bankin eisini at gera undir einari nýggjari fiskivinnunýskipan

Samband ímillum tilfeingisgjald, rentu og krav til eginkapital:

- Hægri tilfeingisgjald gevur hægri váða/rentu og størri krav til eginfígging
- Kilogjald skapar størri rakstraróvissu enn ein skattur á botnlinjuna
- Gjald fyri framtíðarrættindi á uppboðssølu geva størstu rakstraróvissuna – viljin at læna fer niður og rentan fer upp